

TRŽAŠKI DNEVNIK

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je leta 1884 umrl na Vrđeli pri Trstu slovenski rodoljub in pisatelj Josip Godina-Vrđelski.

KONFERENCA TOV. B. PETRONIA V DVORANI V UL. MONTECCHI

Za ustanovno sindikalno skupščino ki naj združi resnično vse delavce!

Delavci morajo z vso odločnostjo delati na tem, da se koristna iniciativa CGIL ne bo izrodila v sredstvo strankarske politike komintormističnega političnega vodstva

V četrtek zvečer je bila v dvorani v Ulici Montecchi 6 konferenca o ustanovni sindikalni skupščini. Konferenca se je udeležilo veliko število delavcev, ki so z zanimanjem sledili izvajanjem tova. Petronia in živahno posegli v diskusijo. Tov. Petronio je takoj opozoril na važnost tega vprašanja, ki mora zanimati vseh delavcev tržaškega delavca, ki mu je pri sreju sindikalna enotnost. Ustanovna skupščina, kakršno predlaga CGIL, bi pomenila za tržaške delavce velik korak naprej v združevanju vseh delovnih sil. Nato je tov. Petronio govoril o sedanjih gospodarski krizi, ki je zanjela vsa mestna gospodarska podjetja, o borbi za obstanek, ki jo danes vodijo vsi sloji prebivalstva in v predvsem o prizadevanjih za ustanovitev proste cone in deželne avtonomije. Okrog teh vprašanj so se sedaj združili trgovci vseh kategorij ter srednji in mali proizvajalci. Vsi ti čakajo kdaj se bodo zgnali tudi delavci in kdaj bodo stopili v akcijo. Delavska fronta pa je, z izjemo malih posameznih sindikalnih akcij, paralizirana. Delavci se ne zneajo, ker so sindikalne organizacije v krizi. To so se posebno ugotovili voditelji CGIL, ki so priznali, da je na desetstote delavcev izven sindikalnih organizacij. Zato so predlagali ustanovno sindikalno skupščino, na kateri bi morali delavci, ki so v tisti ki niso sindikalno organizirani, ustvariti novo enotno sindikalno organizacijo. Tako skupščina bi morala biti brez diskriminacij, da bi lahko združila čimveč število delavcev. CGIL je predlagala to rešitev, je dejal tov. Petronio, ker se zavedala, da naveden pristop Delavske zveze v CGIL ne bi zadostoval in da bi velik del delavcev ostal še vedno sindikalno neorganiziran. To so indirektno priznali tudi nekateri voditelji Delavske zveze, kot na primer prof. Sena in Gabrila. V »Laboratore in v »Unita Operaia« pisala, da je treba delati za združenje vseh delavcev. Sedaj pa se dogajajo čudne reči. Med tem ko se delavci hočejo združiti, se nakateri funkcionarji Delavske zveze potegujejo za skupščino, ki naj bi bila izvršena v Trstu, ki se hočejo na vsak način razvodeniti predlog CGIL in prepričati, da bi se udeležili ustanovne skupščine tudi delavci Razrednih sindikatov in sindikalno neorganizirani delavci. Javno je da bo če pride do takšne ustanovne skupščine, ostalo izven sindikalne organizacije še vedno veliko število delavcev, da ne bo storjen niti najmanjši korak naprej k sindikalni enotnosti. Zato, je poudaril tov. Petronio, so Razredni sindikati poslali na glavni se-

PO ZADNJIH VESTEH IZ SINDIKALNIH VIROV

Pogajanja za ponovno obratovanje podjetja Kozmann so se razbila?

Pogajanja naj bi se razbila na vprašanju garancij novih lastnikov glede obratovanja podjetja?

Po vesteh iz sindikalnih virov so se baje včeraj razbila pogajanja za obnovitev poslovanja podjetja »Kozmann« med vladnim generalnim komisaratom in družbo, ki je nameravala kupiti podjetje. Pogajanja naj bi se razbila zato, ker naj bi komisarati postavili preostre zahteve glede garancij za poslovanje tega podjetja. Tako je še nadalje ostalo na česti okrog 100 delavcev in uslužbencev tega podjetja, ki so brez dela že od 10. januarja. Ta vest je prišla precej neznano, saj je se 15. januarja predstavniki komisarata podprefekta Santini obljubil delegaciji delavcev, da bo pogajanja imela ugodno končala in zagotovila, da bo večina delavcev, ki so ostali brez dela ponovno dobila zaposlitev. Ves ta uradni optimizem pa je kaj malo pomagal. Podjetje še vedno ne bo poslovalo, kljub temu, da je imelo obzorni naročilo za okrog 1000 plinskih peči za CRDA in da bi lahko nadaljevalo z delom vsaj v skrajnem obsegu. Pa tudi položaj delavcev je še vedno zelo nejasen, saj niso bili niti odpušteni, niti začasno odstranjeni s dela, ker je podjetje po sklepu upravnega odbora akcionarjev enostavno ustavilo obratovanje. Vladni komisarati je s svojim stališčem prevzel veliko odgovornost do delavcev tega podjetja. Podjetje je bilo namreč v resnih težavah že dalj časa in je imelo zato komisarstvo upravo. Oblasti so torej dobro poznale stanje in bi lahko pravočasno intervencirale, da bi do zapore sploh ne prišlo. Pa tudi po zaporu so se bavili z dokaj nemirnimi pogajanja in praznimi obljubami, medtem ko je 100 delavcev in uradnikov na česti brez služaja v najhujših zimskih mesecih. Zakon omogoča oblastem direktno poseg in obnovo dejavnosti podjetja s pomočjo imenovanih prisvajalci ali na drug ustrezen način, kar bi omogočilo ponovno vsaj začasno zaposlitev delavcev. »dokler se vprašanje prodaje in lastniških odnosov dokončno ne uredi.

PRIPRAVE ZA MEDNARODNO KONFERENCO O TRŽAŠKEM PRISTANIŠČU

Ambasador Carandini včeraj v žaveljskem pristanišču

Ambasador Carandini, ki bo predsedoval italijanski delegaciji na mednarodni konferenci o tržaškem pristanišču, katero predvideva londonski sporazum, je sredi toga dne v Trstu, da na kraju samem ugotovi dejanski položaj tržaškega pristanišča. Prvi dan si je ambasador ogledal staro pristanišče in imel sestanke s predstavniki javnih skladov. V četrtki Zaprutisti nas je za vedno moč, ki je vse svoje življenje posvetil izobraževanju svojega naroda. Bil je zelo blagega značaja, a vedno trden v svojem prepričanju in narodni zavednosti. Ni se uklonil fašizmu kljub preganjanju in napadom, stal je trdno in uporno in ni odnehal, tudi ko so bili časi trdi in nepriznani. Najljubše mu je bilo delo med ljudmi. Kdor je hodil s njemu v šolo, kdor ga je imel priliko spoznati in videti pri delu, ga ne bo nikoli pozabil. Blagi značaj, toplina njegove besede, močast njegovega zadržanja v časih, ki so bili za naše ljudstvo polni grenkobe, trpljenja in ponižanja, še posebej pa za slovenskega kulturnega in prostorskega delavca, ki je bil postal pri pokrovnosti meo in kra. Na svojem mestu je dočakal avtoritativno primorskega ljudstva, a rahlo zdravje in nadežna bolezen mu nista dopuščali, da bi nadaljeval s svojim nesebičnim delom za narod, in sta ga spravili v prerani grob. Naj mu bo lahka domača zemlja.

Okrepi v korist Trsta pred parlamentarno komisijo

ANSA poroča iz Rima da je parlamentarna komisija odobrila zakonski načrt, ki predvideva: izredne ukrepe v korist osebja državnih in lokalnih tržaških ustanov, nakazila

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 27. in 28. januarja se je rodilo 7 otrok, porok je bilo 12, umrlo pa je 27 oseb. POROČILA SO SE: prodajalec Livio Godign in uradnica Nela Krasna, poljedelec Rusin Spasov in gospodinja Marija Mirova, inštalater Sergio Delazzi in tkalica Gisella Vidi, arhitekt Leonardo Berini in gospodinja Giuseppina Azman, kovac Adriano Frattolico in modistka Maria Timeus, agent CP Carmelo Campisi in pariskina Silvana Jansek, instalater Ilio Mattiussi in gospodinja Carmela Devetta, mornar Pietro Radivo in gospodinja Gisella Petronio, vrtnar Anko Hervaldo in gospodinja Marija Cinkopan, trgovec Giovanni Cane in babica Concetta Manzi, kuhar Armando Del Ben in gospodinja Clara Manzi, električar Rudolf Puric in gospodinja Pavla Uhej, uradnik Dario Tartaglia in Silvija Eida Gel, agent CP Mario Murro in gospodinja Emilia Peruga.

UMRLI SO: 78-letna Anna Zanech vd. Hosa, 77-letni Luigi Parofri, 73-letna Caterina Heipel por. Pacorini, 78-letni Carlo Saval, Akiba, 63-letni Oronzo Rizzo, 32-letna Silvana Milano, viz. por. Pečenko, 65-letni Peligrin Prodan, 39-letna Nela Bettellini, 17-letni Giuseppe Cosma-

VRME VČERAJ

Najvišja temperatura 11,1, najnižja 8,8, ob 17. uri 11,6, zračni tlak 1014,6, vlažnost, veter 5 km južnik, viana 81 odst., padavine 14 mm, nebo oblačno, močje mirno, temperatura morja 8,9 st.

NOCNA SLUŽBA LEKARN

Benussi, Ul. Cavana 11; Rdeči križ, Ul. Svetofonane 39; Piccioli, Ul. Orto, 2; Puzzi, Ul. Gorzo Italija 14; Ravasini, Trg Libertà 6; Alla Salute, Ul. Giulia 1; Vernari, Trg Valmaurfa 10.

URADNO POROČILO IZVRŠNEGA ODBORA ZBORNICE

Stališče trgovinske zbornice do vprašanja proste cone

Poročilo oz. odgovor zbornice izraža dvom o učinkovitosti proste cone in o katastrofalni krizi tržaškega gospodarstva

Izvršni odbor tržaške trgovinske in industrijske zbornice je na zasedanju 28. januarja razpravljal o stališču zbornice do proste cone in objavil preobsežno uradno poročilo o tem vprašanju. V poročilu se odbor brani pred napadi zaradi svojega nejasnega stališča in zaradi počasnega dela posebne komisije. V svojem odgovoru zavzema odbor v bistvu negativno stališče do ustanovitve proste cone, češ da ne obstajajo v gospodarstvu žudežni ukrepi. Poleg tega izraža odbor stališče, da se ne sme kar tako verjeti pretiranemu optimizmu in še manj stališču, da je tržaško gospodarstvo v katastrofalni krizi. To toliko manj, ko se menja sedaj že kažejo prvi znaki izboljšanja. Obširna izgovaranja in javno stališče izvršnega odbora trgovinske zbornice je izsililo odstop dveh članov iz komisije zbornice, ki je od oktobra brez vsakega rezultata proučevala vprašanje proste cone. Izstopila sta predstavniki

zdrženja trgovcev Zigiotti in predstavnik združenja malih industrijev dr. Rocco. Zanimivo je tudi, da je od 13 ostalih članov komisije za proučevanje proste cone pri zbornici pet že javno izrazil svoje pozitivno stališče do te zamisli, odnosno, da so organizacije, katere zastopajo uradno pristopile k mestnemu odboru za ustanovitev proste cone. Tako je n. pr. predstavnik obrtnikov član komisije in istočasno član mestnega odbora za prosto cone. Preostali člani komisije torej ne predstavljajo večjih ali manjših združenj obrtnikov, trgovcev, industrijev ali drugih poslovnih dejavnosti, temveč so ali uradni oblasti ali pa direktno povezani z velikimi industrijskimi in pomorskimi kompleksi in tako neposredno odvisni od Konfederacije. Ta odvisnost pa tudi pojasnjuje, zakaj tako trgovinska in industrijska zbornica kot njena tehnična komisija zavlačujeta rešitev tega vprašanja.

Še eno stališče glede proste cone

Včeraj zvečer ob 19.30 je na sešeuju krožka trgovske mornarice govoril dr. ing. Aldo Suppani, predstavnik D.C. o: »Priprava za integracijo prista čeno«. Govornik je v svojem predavanju obrazložil, sicer načelno pozitivno stališče do te pobude, vendar se stališče, znatno razlikuje od konkretne oblike integracije proste cone. Nametno ustanovljeni mestni odbor. Zaradi obsežnosti materiala bomo o tem stališču podrobneje poročali prihodnjik.

Tržaška avtonomija kot si jo zamišlja UP

Jutri dopoldne ob 10.30 bo bivši minister za delo, Leopoldo Piccardi, govoril kot član vladnega odbora za integracijo prista čeno. Govornik je v svojem predavanju obrazložil, sicer načelno pozitivno stališče do te pobude, vendar se stališče, znatno razlikuje od konkretne oblike integracije proste cone. Nametno ustanovljeni mestni odbor. Zaradi obsežnosti materiala bomo o tem stališču podrobneje poročali prihodnjik.

Korak Kmečke zveze glede obmejnega prometa

Kmečka zveza v Trstu je včeraj poslala Zbornici za trgovino, industrijo in poljedelstvo ter v vednost Kmetijskemu nadzorništvu, Zvezi malih posestnikov in Združenju neposrednih obdelovalcev zemlje vlogo v zvezi z italijanskimi pogajanja o administrativnih problemih so vabljivi vsi, ki jim je pri sreju važno vprašanje avtonomije našega področja.

Avgust Praprotnik

V Lokvi je umrl Avgust Praprotnik, učitelj v pokojni. Zaprutisti nas je za vedno moč, ki je vse svoje življenje posvetil izobraževanju svojega naroda. Bil je zelo blagega značaja, a vedno trden v svojem prepričanju in narodni zavednosti. Ni se uklonil fašizmu kljub preganjanju in napadom, stal je trdno in uporno in ni odnehal, tudi ko so bili časi trdi in nepriznani. Najljubše mu je bilo delo med ljudmi. Kdor je hodil s njemu v šolo, kdor ga je imel priliko spoznati in videti pri delu, ga ne bo nikoli pozabil. Blagi značaj, toplina njegove besede, močast njegovega zadržanja v časih, ki so bili za naše ljudstvo polni grenkobe, trpljenja in ponižanja, še posebej pa za slovenskega kulturnega in prostorskega delavca, ki je bil postal pri pokrovnosti meo in kra. Na svojem mestu je dočakal avtoritativno primorskega ljudstva, a rahlo zdravje in nadežna bolezen mu nista dopuščali, da bi nadaljeval s svojim nesebičnim delom za narod, in sta ga spravili v prerani grob. Naj mu bo lahka domača zemlja.

Obisk predsednika italijanske delegacije na bodoči mednarodni konferenci o tržaškem pristanišču

Obisk predsednika italijanske delegacije na bodoči mednarodni konferenci o tržaškem pristanišču, katero predvideva londonski sporazum, je sredi toga dne v Trstu, da na kraju samem ugotovi dejanski položaj tržaškega pristanišča. Prvi dan si je ambasador ogledal staro pristanišče in imel sestanke s predstavniki javnih skladov. V četrtki Zaprutisti nas je za vedno moč, ki je vse svoje življenje posvetil izobraževanju svojega naroda. Bil je zelo blagega značaja, a vedno trden v svojem prepričanju in narodni zavednosti. Ni se uklonil fašizmu kljub preganjanju in napadom, stal je trdno in uporno in ni odnehal, tudi ko so bili časi trdi in nepriznani. Najljubše mu je bilo delo med ljudmi. Kdor je hodil s njemu v šolo, kdor ga je imel priliko spoznati in videti pri delu, ga ne bo nikoli pozabil. Blagi značaj, toplina njegove besede, močast njegovega zadržanja v časih, ki so bili za naše ljudstvo polni grenkobe, trpljenja in ponižanja, še posebej pa za slovenskega kulturnega in prostorskega delavca, ki je bil postal pri pokrovnosti meo in kra. Na svojem mestu je dočakal avtoritativno primorskega ljudstva, a rahlo zdravje in nadežna bolezen mu nista dopuščali, da bi nadaljeval s svojim nesebičnim delom za narod, in sta ga spravili v prerani grob. Naj mu bo lahka domača zemlja.

Obisk predsednika italijanske delegacije na bodoči mednarodni konferenci o tržaškem pristanišču

Obisk predsednika italijanske delegacije na bodoči mednarodni konferenci o tržaškem pristanišču, katero predvideva londonski sporazum, je sredi toga dne v Trstu, da na kraju samem ugotovi dejanski položaj tržaškega pristanišča. Prvi dan si je ambasador ogledal staro pristanišče in imel sestanke s predstavniki javnih skladov. V četrtki Zaprutisti nas je za vedno moč, ki je vse svoje življenje posvetil izobraževanju svojega naroda. Bil je zelo blagega značaja, a vedno trden v svojem prepričanju in narodni zavednosti. Ni se uklonil fašizmu kljub preganjanju in napadom, stal je trdno in uporno in ni odnehal, tudi ko so bili časi trdi in nepriznani. Najljubše mu je bilo delo med ljudmi. Kdor je hodil s njemu v šolo, kdor ga je imel priliko spoznati in videti pri delu, ga ne bo nikoli pozabil. Blagi značaj, toplina njegove besede, močast njegovega zadržanja v časih, ki so bili za naše ljudstvo polni grenkobe, trpljenja in ponižanja, še posebej pa za slovenskega kulturnega in prostorskega delavca, ki je bil postal pri pokrovnosti meo in kra. Na svojem mestu je dočakal avtoritativno primorskega ljudstva, a rahlo zdravje in nadežna bolezen mu nista dopuščali, da bi nadaljeval s svojim nesebičnim delom za narod, in sta ga spravili v prerani grob. Naj mu bo lahka domača zemlja.

Obisk predsednika italijanske delegacije na bodoči mednarodni konferenci o tržaškem pristanišču

Obisk predsednika italijanske delegacije na bodoči mednarodni konferenci o tržaškem pristanišču, katero predvideva londonski sporazum, je sredi toga dne v Trstu, da na kraju samem ugotovi dejanski položaj tržaškega pristanišča. Prvi dan si je ambasador ogledal staro pristanišče in imel sestanke s predstavniki javnih skladov. V četrtki Zaprutisti nas je za vedno moč, ki je vse svoje življenje posvetil izobraževanju svojega naroda. Bil je zelo blagega značaja, a vedno trden v svojem prepričanju in narodni zavednosti. Ni se uklonil fašizmu kljub preganjanju in napadom, stal je trdno in uporno in ni odnehal, tudi ko so bili časi trdi in nepriznani. Najljubše mu je bilo delo med ljudmi. Kdor je hodil s njemu v šolo, kdor ga je imel priliko spoznati in videti pri delu, ga ne bo nikoli pozabil. Blagi značaj, toplina njegove besede, močast njegovega zadržanja v časih, ki so bili za naše ljudstvo polni grenkobe, trpljenja in ponižanja, še posebej pa za slovenskega kulturnega in prostorskega delavca, ki je bil postal pri pokrovnosti meo in kra. Na svojem mestu je dočakal avtoritativno primorskega ljudstva, a rahlo zdravje in nadežna bolezen mu nista dopuščali, da bi nadaljeval s svojim nesebičnim delom za narod, in sta ga spravili v prerani grob. Naj mu bo lahka domača zemlja.

Obisk predsednika italijanske delegacije na bodoči mednarodni konferenci o tržaškem pristanišču

Obisk predsednika italijanske delegacije na bodoči mednarodni konferenci o tržaškem pristanišču, katero predvideva londonski sporazum, je sredi toga dne v Trstu, da na kraju samem ugotovi dejanski položaj tržaškega pristanišča. Prvi dan si je ambasador ogledal staro pristanišče in imel sestanke s predstavniki javnih skladov. V četrtki Zaprutisti nas je za vedno moč, ki je vse svoje življenje posvetil izobraževanju svojega naroda. Bil je zelo blagega značaja, a vedno trden v svojem prepričanju in narodni zavednosti. Ni se uklonil fašizmu kljub preganjanju in napadom, stal je trdno in uporno in ni odnehal, tudi ko so bili časi trdi in nepriznani. Najljubše mu je bilo delo med ljudmi. Kdor je hodil s njemu v šolo, kdor ga je imel priliko spoznati in videti pri delu, ga ne bo nikoli pozabil. Blagi značaj, toplina njegove besede, močast njegovega zadržanja v časih, ki so bili za naše ljudstvo polni grenkobe, trpljenja in ponižanja, še posebej pa za slovenskega kulturnega in prostorskega delavca, ki je bil postal pri pokrovnosti meo in kra. Na svojem mestu je dočakal avtoritativno primorskega ljudstva, a rahlo zdravje in nadežna bolezen mu nista dopuščali, da bi nadaljeval s svojim nesebičnim delom za narod, in sta ga spravili v prerani grob. Naj mu bo lahka domača zemlja.

Obisk predsednika italijanske delegacije na bodoči mednarodni konferenci o tržaškem pristanišču

Obisk predsednika italijanske delegacije na bodoči mednarodni konferenci o tržaškem pristanišču, katero predvideva londonski sporazum, je sredi toga dne v Trstu, da na kraju samem ugotovi dejanski položaj tržaškega pristanišča. Prvi dan si je ambasador ogledal staro pristanišče in imel sestanke s predstavniki javnih skladov. V četrtki Zaprutisti nas je za vedno moč, ki je vse svoje življenje posvetil izobraževanju svojega naroda. Bil je zelo blagega značaja, a vedno trden v svojem prepričanju in narodni zavednosti. Ni se uklonil fašizmu kljub preganjanju in napadom, stal je trdno in uporno in ni odnehal, tudi ko so bili časi trdi in nepriznani. Najljubše mu je bilo delo med ljudmi. Kdor je hodil s njemu v šolo, kdor ga je imel priliko spoznati in videti pri delu, ga ne bo nikoli pozabil. Blagi značaj, toplina njegove besede, močast njegovega zadržanja v časih, ki so bili za naše ljudstvo polni grenkobe, trpljenja in ponižanja, še posebej pa za slovenskega kulturnega in prostorskega delavca, ki je bil postal pri pokrovnosti meo in kra. Na svojem mestu je dočakal avtoritativno primorskega ljudstva, a rahlo zdravje in nadežna bolezen mu nista dopuščali, da bi nadaljeval s svojim nesebičnim delom za narod, in sta ga spravili v prerani grob. Naj mu bo lahka domača zemlja.

Gledališče v Sv. Križu

V nedeljo 30. jan. 1955 ob 15. uri

NASTOP GOJENCEV SOLE GLASBENE MATICE IZ TRSTA

s sodelovanjem tržaških dijakov, ki studirajo v Ljubljani. Poleg solistov nastopita tudi pevski zbor in pomnoženi solski orkester.

Spremi se dobijo pri vstopu v dvorano pred pričetkom nastopa.

Danes 29. t. m. ob 17. uri bo v prostem odprtu »Andrej Coka« na Opčinah

LUTKOVI ODER razveseli svoje stare in mlade prijatelje. Pridite in boste zadovoljni!

Ljudska prosveta

OBCNI ZBOR SLOVENSKO-HRVATSKE PROSVETNE ZVEZE V TRSTU

SHPZ v Trstu sporočva vsom včlanjenim ustanovam, da bo VIII. redni občni zbor dne 30. januarja 1955 ob 18.30 v Gregorčičevi dvorani v Ul. Roma 15-11. Dnevni red: 1. predsednični nagovor; 2. volitve komisij; 3. poročila komisij; 4. diskusija; 5. sprememba pravil; 6. volitve; 7. sklepi; 8. razno.

Razna obvestila

Tržaški filatelistični klub »Kosira« jutri, 30. t. m. v prostorih kluba sestane za zamenjavo obnove dne 9 do 12 ure. Odbor občnega odbora, da bo v nedeljo 15. februarja t. l. 3. občni zbor.

Darovi in prispevki

V počastitev spomina pok. Franca Budala daruje njegova družina 1000 lir za Dijsko Martico.

Samo se v 2 prihodnjih dneh lahko prejme to nagrado

lepo slovensko knjigo, s tem da poravnate vnaprej narocnino PRIMORSKEGA DNEVNIKA za leto 1955. v znesku 3.200.— lir. Ne zamudite ugodne prilike.

Slikar Piero Lucano v galeriji Rossoni

Osebná razstava slikarja Piera Lucana bo otvorjena danes zvečer v galeriji Rossoni. Lucano razstavlja več slik iz različnih dob, med njimi največ kraških pokrajini ter nekaj surrealističnih del, ki pa nikakor ne preladujejo.

gug

ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

bo uprizorilo v torek 1. februarja 1955 v kino dvorani v SKEDNJU

Jean De Hartogovo komedijo

«Sopotnika»

PROSVETNO DRUŠTVO «IVAN CANKAR» vabi svoje člane in prijatelje na DRUZABNI VEČER s p r e s o m, ki bo v nedeljo 30. t. m. ob 20.30 v društvenih prostorih v Ul. Montecchi št. 6/IV.

VERDI

Danes ob 20.30. premiera Mascagnjeve opere »Prijatelj« Fritza

TEATRO NUOVO

Danes ob 20.45 uri: »Dezela polinca«, Ugo Betti.

KINO

Rossetti, 15.30: »Brajte brez strahu«, R. Taylor, A. Blyth. Filorammatico, 16.00: »Devica Orleanska na grmadi«, I. Bergman, T. Carmignani. Feinice, 16.00: »Cuta«, A. Valli, F. Granger. Nazionale, 16.00: »Cigani«, D. Corcoran, W. Bond. Filorammatico, 16.00: »Dvojbo v družini«, J. Crain, D. Andrews. Supercinema, 15.30: »American v Rimu«, M. P. Casillo. Arcobaleno, 16.00: »Vzhodno od Zanzibara«, A. Steel, S. Sim. Asira Rojana, 16.30: »Ankee pas«, J. Chandler. Capitol, 16.00: »Jednik rudnika«, G. Cooper, S. Hayward. Cristallo, 16.00: »Brajte brez strahu«, R. Taylor, A. Blyth. Grattacielo, 15.30: »American v Rimu«, M. P. Casillo. Alabarda, 15.30: »Sladka groza«, J. Wyman. Ariston, 16.00: »Surovec in lepota«, L. Turner. Armonia, 16.00: »Ribič iz Posillipapa«, G. Rondinella. Aurora, 16.00: »Cirkus prešene«, E. Flynn. Garibaldi, 15.30: »Mesto izobčena«, J. Crain. Ideale, 16.00: »Dolina Mavrova«, J. Hawkins. Impero, 16.00: »Francoska linija«, J. Russell, Miadoletnim prepovedano. Italia, 16.00: »Deset let našega življenja«. S. Marco, 16.00: »Frizer za gospe«, R. Devillers. Kilo ob morju, 16.00: »Musoguro«, M. Vlasty. Moderno, 16.00: »Velika igra«, G. Lollobrigida. Miadoletnim prepovedano. Savona, 15.30: »Mega na Rokavskem prelivu«, E. Williams. Viale, 16.00: »Jezdi vabero«, R. Taylor. Vittorio Veneto, 16.00: »Sombretto«, R. Montalban. Azzurro, 16.00: »Fony ekspres«, C. Heston. Belvedere, 16.00: »Skotski princ«, E. Flynn. Marconi, 16.00: »Mambo«, S. Mangano. Massimo, 16.00: »V ljubezni sredi v dvoje«, C. Greco.

TRST I.

11.30 Simfoniska glasba: 12.15 Orkester C. Savine; 15.00 L. Wool: »Senzacionalni proces«, igra v treh dejanjih; 16.40 Plesna glasba; 17.00 B. Bidussi: »Prijatelj« Fritza; 20.00 Italijanske pesmi; 22.55 Francoske pesmi.

KOPER

25.6 m ali 1178 kg. Slovenska poročila: 6.30, 7.45 13.30, 14.30, 19.30 in 23.30. Hrvaška poročila: vsak dan ob 20.00. Italijanska poročila: 6.15, 12.30 17.00, 19.00 in 23.00. Slovenski pregled tiska: vsak dan (razen nedelje in ponedeljka) ob 6.50.

TRST II.

11.30 Lanke, melodije; 12.00 Predavanja o krajin in ljudih; 12.15 Za vsakogar nekaj; 13.00 Pestra operna glasba; 13.30 Pafraza na slovenske narodne pesmi; 14.15 Kulturni obzorik; 14.25 Razine ritmične popevke; 14.45 Chausson: Poem za violino in orkester; 15.00 Glasba za godbe na pihal; 15.30 Pogovor z ženo; 16.00 Schumann: Španska pesem; 16.25 Prijubljene lahke melodije; 17.00 Daluis: »Appassionata« variacije na staro črnsko pesem; 17.41 Plesna glasba; 18.00 Brahms: Sonata za klarinet in klavir; 18.40 Klavirski duo; prof. dr. Demšar-prof. E. Vrabec; 19.15 Peštra glasba; 20.00 Sport; 20.05 Poje moški zbor Slovenske filharmonije; 20.30 Zabavna glasba; 21.00 Malo za šalo - malo za res; 21.35 Dvorak: Slovenski ples; 21.55 Slavni pevci; 22.00 Kubanski ritmi; 22.23 Debussy: Nocturni; 22.46 Večerni ples.

TRST III.

11.30 Lanke, melodije; 12.00 Predavanja o krajin in ljudih; 12.15 Za vsakogar nekaj; 13.00 Pestra operna glasba; 13.30 Pafraza na slovenske narodne pesmi; 14.15 Kulturni obzorik; 14.25 Razine ritmične popevke; 14.45 Chausson: Poem za violino in orkester; 15.00 Glasba za godbe na pihal; 15.30 Pogovor z ženo; 16.00 Schumann: Španska pesem; 16.25 Prijubljene lahke melodije; 17.00 Daluis: »Appassionata« variacije na staro črnsko pesem; 17.41 Plesna glasba; 18.00 Brahms: Sonata za klarinet in klavir; 18.40 Klavirski duo; prof. dr. Demšar-prof. E. Vrabec; 19.15 Peštra glasba; 20.00 Sport; 20.05 Poje moški zbor Slovenske filharmonije; 20.30 Zabavna glasba; 21.00 Malo za šalo - malo za res; 21.35 Dvorak: Slovenski ples; 21.55 Slavni pevci; 22.00 Kubanski ritmi; 22.23 Debussy: Nocturni; 22.46 Večerni ples.

Novo Cine, 16.00: »Lukrecija«

»Lukrecija«, M. Carol. Odeon, 16.00: »Decameronove noči«, J. Fontaine. Miadoletnim prepovedano. J. Holiday, 15.30: »Rodolfo Valentini«, E. Parker. Skednji, 18.00: »Aida«, R. Hayworth, J. Ferrer.

RADIO

SOBOTA 29. januarja

Kako je urejeno posarsko vprašanje v okviru Zapadnoevropske unije

Novi status bo stopil v veljavo po ratifikaciji sporazuma in po izvršenem referendumu - Ali bo ta rešitev koristna? - Ali bo za komisarja imenovan Francis Shepherd?

Po svojem obisku v Rimu je Mendes France 15. januarja imel sestanki z zveznim kanclerjem Adenauerjem. Z njim se razgovarjal o različnih zadevah med obema državama glede gospodarskih in političnih vprašanj in tudi o odnosih med Zahodom in Zahodnem glede na perspektivo ratifikacije pariških sporazumov in morebitne štirinajste konferenke o Nemčiji. Iz poročila ter iz komentarjev svetovnega tiska izhaja, da je ta sestanka prinesel malo konkretnih rezultatov, da se bomo pomudili samo pri vprašanju Posarje, ki je sedaj eno izmed osrednjih vprašanj med Francijo in Nemčijo.

V sistemu francosko-nemških odnosov in protislovij je spor o usodi tega malega, hkrati pa gospodarsko zelo bogatega ozemlja, postal že tradicionalen in koreniti že v dobi versajškega sporazuma. Glede na svoj zelo razvit potencialni premoški in jekla milijonov ton premoškega in 2 milijona 800.000 ton surovega železa — in ker ima tudi nekaj predelovalne industrije, je Posarje predstavljalo močan barijeri nemške industrije in kot tako bilo tudi močan čimteljski ekonomski moči služil. Vredne politike cesarske in hitlerjeve Nemčije, torej politike, ki je dvakrat hudo prizadela Francijo. Zaradi tega je Francija tako po prvi, kakor po drugi svetovni vojni vedno znova zahtevala omejitev Posarja od Nemčije in njeno gospodarsko priključitev v francoski gospodarski sistem, da bi tako dosegla primernejši odnos z Nemčijo.

Toda v tem načrtu je Francija imela le delne uspehe. Glavni francoski zahtevi za vsaj delno priključitev Posarja ni bilo mogoče uveljaviti. Tako je Posarje že vdriglo dobiločasni statut avtonomnega ozemlja izven nemških meja in z znatno odvisnostjo od Francije, predvsem kar se gospodarskega tiče. To so Francoski razlagali s tem, da je posarsko gospodarstvo odvisno od francoskega tržišča, saj Posarje uvažuje iz francoske Lozane železo, rudo, ki je dolina njena, izvaja pa zahtevne tehnologije svojega premoška. Iz tega sledi, da Posarje uvažuje preveč francoskega premoška, kar Francija ne bi dovolila. Na francosko tržišče izvažajo Posarje svoje predelane proizvode, kar Francija ne bi dovolila. Hkrati je Posarje povezoval tudi z nemskim gospodarstvom, saj mora iz Porurja uvaževati toliko kokska, kolikor ga doma nima dovolj; niti doma uvažuje iz Nemškega ozemlja in druge proizvode; v Nemčijo pa izvažuje premoško in jeklo. Kljub temu uvažuje Posarje v Nemčijo svoje posarsko gospodarstvo navezane na francosko gospodarstvo, kar izvažuje Francijo kar 60 odst. svojega premoška blaga, dočim odhaja za Zahodno Nemčijo komaj 20 odst. posarskega proizvoda. Ta odstotek izhaja ostre kritike tudi v nemških gospodarskih krogih, ki dolžijo Francijo, da izkorišča posarsko gospodarstvo.

Posarsko vprašanje je vprašanje odnosa vzhajajočemu v premoški in jeklarski potenciali, kjer se stikava del francoskega premoška. Kaj pomeni Posarje za Francijo, se vidi v primerjavi nemške in francoske proizvodnje jekla. Leta 1954 je Francija izdelala 10.600.000 t jekla, Zahodna Nemčija 17.400.000 t. Posarska proizvodnja jekla pa je v istem letu znašala 2.800.000 t jekla, ki pristaže francoski proizvodnji, ki uvažuje preveliko različno proizvodnjo. Če pa bi se posarska proizvodnja jekla nekega dne prišla nemški, bi bil odnos sil za Francijo pozaven.

V vseni povojnem času je bil posarski status stalna ovira na vir mednarodnih sporov med Francijo in Zahodno Nemčijo. To je prišlo posebno v času, ko se je pojavila zahteva nemške države in ko je posarje reši predvsem z razgovori med obema državama. Znano je, da se je v dobo koncepta graditve evropske zveze (1950-1954), posarje predložilo v Nemčijo, vendar je bilo posarje v tem času v okviru evropskega gospodarstva pod oblastjo naddržavnih organov evropske skupnosti. Toda to ni bilo prišlo, ker se v Nemčiji ni našel sporazum o vseh pomembnih vprašanjih in konkretnem statusu Posarja, saj so na obeh straneh obstajala povsem nasprotna stališča. Francija je težila za to, da Posarje ne ostane tihisti deželni, ampak da se integrira v dejansko evropsko gospodarstvo. Nemci pa za tem, da bi evropskega gospodarstva preselili med Posarjem in Francijo in obnavljanjem vrednih promemskih strank spremeni notranji politični režim Posarja in v svojo korist. Pri tem se je Posarje po svojem etničnem značaju nemško ozemlje, kar se je pokazalo leta 1935, ob nemški plebsicitu, ki je prinesel Hitlerju absolutno večino. Ker vse francoske vlade niso postajale kot pogoj za svoj pristop k evropski zvezi, nemške suverenosti in na ustavitve nemških divjega pomena rešitev posarskega

ko, ki je edina kompetentna, da pravno določi nemške med Nemski socialdemokrati pa vendarle smatrajo, da čeprav začasen kompromis vodi k prejuciranju vprašanja nemških meja, da torej predstavlja precedens za morebitno priznanje linije Odra-Nisa, kar otežkoča nemško združitve.

Posarje so urejena gospodarska vprašanja, ki so bila zelo zapletena in o katerih so se vodile dolgotrajne razprave. Sprejeto je bilo načelo, da še nadalje ostane v veljavi francosko-posarska gospodarska in monetarna unija. Hkrati pa bodo skušali, da se podobni gospodarski odnosi ustvarijo tudi med Posarjem in zvezno republiko. Vendar pa bo do tega prišlo le s postopnim razširjenjem francosko-nemških gospodarskih odnosov v širšem okviru.

Kot je znano, je ratifikacijski postopek glede pariških sporazumov še vedno v teku. Nemška opozicija je zelo močna in dela Adenauerjevi vladi, ki teži k omejenemu sporazumu o Posarju, resne težave. Teško bi se dalo predvideti, ali bo in v koliki meri bo posarski sporazum, če se sploh uveljavi, ugodno vplival na izboljšanje francosko-nemških odnosov, in to tem bolj, ker ostajajo v veljavi še vedno velike razlike do končne opredelitve pripadnosti posarskega področja. Na vsak način bo ta sporazum imel določeno pozitivno vrednost, v kolikor bo pripomogel k razvijanju sodelovanja v francosko-nemških odnosih, ki so polni protislovij in sporov.

Razen zunanjih zadev in obrambe bodo vsi ostali posarji spadali pod izključno kompetenco posarskih oblasti. Tri mesece po ratifikaciji sporazuma bodo prebivalci Posarja pozvani, naj se izjasnijo o novem statusu. To bi se izvedlo z referendumom, ki ga bodo izvedli pod mednarodnim nadzorstvom. Toda prebivalci Posarja bodo glasovali edinele za ali proti takemu statusu, ne bodo se pa mogli opredeliti na primer za Nemčijo, ali kako drugo rešitev. Ta sklep je naletel na zelo ostro opozicijo v mnogih nemških krogih, ki označujejo to, kot da bi se Nemcija odrekla Posarju.

Notranji politični režim v Posarju bo po sporazumu prejel določene spremembe v smislu obnavljanja dejavnosti promemskih strank, ki so bile po dosežanih uspehi preprečene, da bi prebivalstvo novo posarski status sprejelo, da promemski stranke ne bodo v treh mesecih izvolilo pokrajinski skupščino in od tega trenutka dalje posarske stranke ne bodo mogle več postajati v vprašanja glede obstoja statusa, kar pomeni, da promemski stranke ne bodo smele več zahtevati priključitve Posarja k Nemčiji. S tem sklepom se je hotela odbrati ločenost Posarja od Nemčije, hkrati pa dopustiti možnost za mirovno konferen-

co, ki smo že rekli, proces spanja še ni razjasnjen in tudi bitje srca, temperatura pade za pol stopinje Celzija. Sedaj se začnejo tudi različni pregibi telesa in speči človek spremeni položaj od 20 do 60-krat, pa četudi združuje izjavljala, da je spal kot ubita. Edino anestezirani, pijani ali duševno normalni ljudje spijo, ne da bi se premaknili.

Po določenem času, ki je odvisen od navade speče osebe, se začnejo obratni procesi prebujanja. V preteklosti so mnogi strokovnjaki iskali vzrok spanju v nekem toksinu, oziroma strupih, ki jih človeško stanje proizvaja pri delu. Zbiranje teh tvarin naj bi izžvalo spanec. Toda primer samskih dvojčkov, ki imajo skupen krvotok in od katerih eden lahko spi, drugi pa je v istem času buden, predstavlja močan argument proti tej teoriji.

Dr. Doust je začel preiskovati vsebino kisika v krvi budnih oseb in spečih. Kisik se v krvi veže s krvno barvo, hemoglobinom, in s tem ustvarja spojino — oksihemoglobin. S pomočjo oksimetra je dr. Doust meril količino oksihemoglobina v kapilarah nohta in uhlja. Barva krvi je namreč odvisna od količine oksihemoglobina, od barve krvi pa je odvisno porušanje svetlobe skozi kri. Svetloba oksimetra se usmeri na korenino nohta ali uhlja in nato s pomočjo občutljive fotoelektre bežijo porušanje svetlobe. Kri pod vprehnega zdravega človeka je nasičena s kisikom od 92 do 98 odstotkov, 100 odstotkov lahko dosežemo samo z vdihavanjem čistega kisika, ne pa z vdihavanjem navadnega zraka.

Dr. Doust je preiskoval vsebino kisika v krvi šestih postojalcev v budnem stanju in v času spanja. Oksimeter je na valju avtomatično beležil odstotek oksihemoglobina. Osebe, ki so služile za pokus, so normalno izvirale vse, kar so po navadi delale preden so legle k počitku. Na uhlju jim je bil postavljen oksimeter in nato so počasi zaspale. Dr. Doust in njegovi sodelavci so spremljali njihov položaj in gibanje skozi vsi noč. Z analizo krivulj, ki jih je oksimeter zabeležil, ponči, je dr. Doust opazil 7 nivojev spanja, ki ustrezajo nivojem kisika v krvi.

Prvi nivo označuje budnost in 96 odstotno nasičenost arterijske krvi s kisikom. Drugi nivo je predspanje, t. j. opuščanje misli in traja tudi po eno uro, nasičenost s kisikom 90-92 odst. Tretji nivo je rahlo spanje; čutila se vedno reagirajo na dražljaje (ropot, svetloba), krivulja nasičenosti skace. Oseba, na kateri se vršijo poskusi, mrmra, vzdihuje, smrči, jeci,

razumu o Posarju, resne težave. Teško bi se dalo predvideti, ali bo in v koliki meri bo posarski sporazum, če se sploh uveljavi, ugodno vplival na izboljšanje francosko-nemških odnosov, in to tem bolj, ker ostajajo v veljavi še vedno velike razlike do končne opredelitve pripadnosti posarskega področja. Na vsak način bo ta sporazum imel določeno pozitivno vrednost, v kolikor bo pripomogel k razvijanju sodelovanja v francosko-nemških odnosih, ki so polni protislovij in sporov.

Rešeno pa je vprašanje: Kakšne narodnosti sem? Po polovici, ki ga pogosto misliš na Zahodu, je rojstna dežela istovetna z narodno pripadnostjo. Potentakem ni bil Rus. Toda v naših kraljevskih privilegijih, ki so jih moji predniki dobivali v Weichseldorfu od leta 1605, so kronane imenovali nemške Ruse. To je vrste «Strassenpotpourrie». Od leta 1918 so bili Nemci orodniki, toda, kot povsok so za nas kmalu našli besede Swabov, t. j. Svabi. Med nasčeto domo so nas za razliko od rajnovskih Nemcev imenovali «Volksdeutsche». Tukaj na Westfalenskem vsem za Poljaka. Naj se enkrat nasteljem vse: 1. Rus, 2. Holanec, 3. Nemec, 4. nemški Rus, 5. Prus oziroma Svab, 6. Volkdeutsche, 7. Poljak. Torej, kaj sem pravzaprav?

di drugi fiziološki pogoj. Pri pilotih je potreben padeč nasičenosti na 88-75 odst. kisika, da bi šele padli v nezavest. Raziskovanja dr. Dousta pa imajo brez dvoma velik pomen tudi na področju duševnih bolezni. Dr. Doust je ugotovil, da je nivo kisika pri budnih šizofrenkih v glavnem izpod 81 odst. (pri zdravih ljudeh 92-98 odst.), po vdihavanju kisika se za kratke dobo strnje šizofrenka popravila. Če bi se zdravi ljudem zmanjšan kisik na nivo šizofrenikov, bi po 5 minutah že drmal, nato pa bi padli v stanje podobno šizofreniji.

Dr. Doust opisuje primer človeka, ki je bil že dan normalen, ponči pa si je zamisljal, da je opica in v snu ki so se nahajale na odprtem morju ali v tujih pristaniščih. Ljudje, ki so bile zasidrane v svojem matičnem pristanišču, so morale tako mejsko nivo nasičenosti s kisikom, pri nižjem nivoju pa se so začele halucinacije.

da je postala platina industrijska kovina. Se leta 1924 je bila platina zelo dragocena kovina, saj je stala okoli desetkrat več od zlata. Do leta 1933 ni njena cena padla za petkrat in dočim je bila do pred kratkim platina ne nekaka surovina zlata, ki so delale najdragocenejši nakit, so jo v novejšem času začeli izkoriščati tudi v industrijske namene kot na primer v kemični in elektrotehniški industriji.

da se mnogi znanstveniki ukvarjajo z zamisljo, da bi izkoriščali sončne žarke za elektriko. Ameriška znanstvenica dr. Marija Telkes je napravila praktično peč, na kateri je kuha, Fordova ustanova pa je dodelila vsoto 45 tisoč dolarjev, s katerimi naj bi omogočili izpopolnitev te peči za široko praktično uporabo.

da je nekateri ameriški bombnik vrste «B-7» preletel 33.600 km brez pristanka. Letalo je bilo v zraku celih 47 ur in 35 minut. Seveda je dobivalo letalo gorivo kar med potom, saj bi sicer njegovih 6 motorjev porabilo mnogo več goriva, kot bi ga moglo letalo nositi v tem dolgem potu. Letalo je letelo s povprečno brzino 710 km na uro.

da so evropski obmejni organi, kljub viski civilizaciji, zelo zelo «neuki. To je zelo

Pravna vprašanja sporazuma o Trstu

Piše prof. dr. Milan Bartoš

2.
a) **Zaščita tržškega prebivalstva v inozemstvu.**

Del oseb, ki jih moramo smatrati za stalno bivajoče v krajih pod italijansko ali jugoslovansko civilno upravo in ki se nahajajo v inozemstvu, morajo urediti svoj status in tako uživati konzularno ali diplomatsko zaščito svoje države. Tež se ob predstavlja več neka slabo označena oblast, imenovana STO, ampak predstavništvo ene ali druge države. Naše stališče je, da morata odločiti dva čimteljska vprašanja kdo bo predstavljal te osebe: objektivni in subjektivni čimteljski skupaj. Naravni čimteljski je najprej objektivnega značaja, to je kraj bivanja teh oseb in kritični dan podpisa mirovne pogodbe z Italijo, to je 10. februarja 1947. To objektivno merilo je izhodišče. Toda upostevajoč, da v spomeniti vseobsejni sporazum nudi tem osebam možnost, da prenešajo v roko enega leta svoje bivališče, in upostevajoč, da se ne nahajajo dejansko na nobenem izmed obeh ozemelj morejo te osebe izjaviti, da prenešajo svoje stalno bivališče — ne glede na to, kakšno je njihovo sedanje bivališče v inozemstvu — iz ene pokrajine v drugo, postavljač se po svoji lastni volji pod zaščito ene ali druge sosedne države. Z drugimi besedami: osebe, ki so bivalje v Trstu, morejo, če tako želijo, prenesti svoje bivališče v Jugoslavijo in zaprositi za uživanje zaščite jugoslovanskih predstavnikov. One lahko prav tako uporabijo pravico, ki jim jo nudi spomenica in jugoslovanski zakon in zaprosijo, da se z njimi rav-

na prav tako kot z jugoslovanskimi državljani. In obratno, če hočejo odbrzati svoje bivališče v Trstu, se ta osebe postavijo ipso facto pod zaščito italijanskih predstavnikov v inozemstvu. Praktično zadeva vprašanje predvsem njihove bodoče dokumente za potovanje.

b) **Uporaba državnih zakonov.**
V smislu spomenice, vsi prebivalci ozemelj pod jugoslovansko ali italijansko civilno upravo uživajo vse pravice državljanov ustreznih dežel. Te pravice so seveda združene z obveznostmi. Gre za splošno pravno pravilo. Obveznosti so dejansko druga prava kolajne, katere prva prava predstavljajo pravice. Moramo se vprašati, če morejo te osebe svobodno uporabljati svoje državljanske pravice, kljub temu, da do sedaj niso izpolnile obveznosti, ki bi jih bile morale izpolniti, če bi imela italijansko ali jugoslovansko državljanstvo. Ali jih je mogoče pozvati pred sodišče, ker niso v preteklosti izpolnile določenih pogojev, ki jih jugoslovanski ali italijanski zakoni zahtevajo, ali bolje: ali jim je mogoče odvzeti pravice, ki so jih prej uživale? Glede tega smo mnenja, da italijanski in jugoslovanski pravnik, ki so se popoznali svoje stališče glede tega vprašanja, imajo prav, ko pravijo, če to oseba živi v kateri državi, da so državljanji te države, in da je treba soditi o prejšnjem zakonu, ampak tudi po dejanskih okoliščinah. Zaradi tega se o njem, upoketavati dejstvo, da so po 8. septembra 1943, to je ob premirju z Italijo, te osebe živele, s stališča mednarodnega prava, pod nerednim režimom (nemška zasedba, vojska uprava, zaupne oblasti za bodče STO). Ta pravna koncepcija je zmogala v jugoslovanskem parlamentu in je našla svoj izraz v zakonu o razgnetivni ustave in jugoslovanskih zakonov na ozemlja, ki so prišla pod njeno civilno upravo. Ta zakon izrecno predvideva, da bo zvezi izvršni svet določil pogoje, pod katerimi se bodo zakoni uporabili glede teh oseb. V tem je tudi razlog, zakaj je zvezni izvršni svet že imenoval posebno komisijo, ki proučuje primere te vrste v vsaki panogi državne uprave in skuša najti ustrezen rešitev.

c) **Tržška zasedba.**
V pomorskem pravu velja pravilo, da ima vsaka neodvisna država svoje zastavo. Kljub temu, da STO ni bilo vzpostavljeno, ladje, katerih matično pristanišče je bilo eno od pristanišč STO — bodisi pod angleški, bodisi pod jugoslovansko upravo — niso plule niti pod jugoslovansko zastavo, niti pod italijansko zastavo, ampak pod tržško zastavo. Ker sedaj ni več STO, so te ladje sedaj sestavni del italijanske ali jugoslovanske trgovske mornarice. Razume se, da moramo razlikovati med ladjami, ki so se nahajale v svojih matičnih pristaniščih in med onimi, ki so se nahajale na odprtem morju ali v tujih pristaniščih. Ljudje, ki so bile zasidrane v svojem matičnem pristanišču, so morale tako mejsko nivo nasičenosti s kisikom, pri nižjem nivoju pa se so začele halucinacije.

praktično dokazal neki romunski begunc, ki je ponaredil potni list. Podjemenj Romunu je uspešno, da je s potnim listom, ki ni bil nič drugega kot prav navaden turški jedilnik, opremiljen s fotografijo in nekaterimi nečitljivimi pečati, prepotoval po Evropi in jele nekemu bolj vestnemu carniku, ki je uspešno odkril, da potni list ni potni list.

da je balon vrste Zeppelin najboljšo sredstvo za podmorniško in radarsko opazovanje vzdolj obal. To je dokazal tak balon ob pomorskih vajah ameriške vojske mornarice, ki je ostal v zraku kar 200 ur in preplul razdaljo 2.500 morskih milj. Balon je opremljen z najmodernejšimi aparati in napravami za iskanje podmornic, hkrati pa opazuje tudi zračne razmere ter celo morebitno približevanje sovražnih letal.

da je mlada Danka odprla svoj kozmetični salon celo na Groenlandiji. Ker pa živi tam je malo civiliziranih Evropejcev, bi šli njeni posli verjetno kmalu po zlu. Toda podjetna kozmetičarka je kmalu privabila v svoj salon tudi domačinke-Eskimke, ki so se že emancipirale in privdale raznim lepotečjem. Poročilo pa ne omenja, kaj so k temu rekli možje Eskimci.

Od predspanja, preko smrčanja, mrmranja, nezavesti do prebujanja

Zsledki dr. Dousta z merjenjem količine oksihemoglobina v kapilarah nohta in uhlja - Zakaj postanete zaspani po dobrem kosilu?

Ali bo dovolj premoška za vse?

PREJELI SMO:

Iz časopisa „La Zona Franca“

	GENOVA TONN. 6.405.000
	NAPOLI TONN. 5.161.000
	VENEZIA TONN. 3.969.000
	LIVORNO TONN. 2.592.000
	LA SPIZIA TONN. 2.455.000
	SAVONA TONN. 2.387.000
	TRIESTE TONN. 2.326.000

MOVIMENTO COMMERCIALE
dal 1 genn al 31 agosto 1954
nei principali porti nazionali

Znak hude krize pri propadanju pristanišč

Zgovornost teh števil je neizpodbitna. Propadanje tržškega pomorja se prav zares ne bi mogla pokazati na očitnejši način kot s primerjavo gornjih števil. Od leta 1913 pa do danes je Trst gledal kako so mu počasi zbežale iz njegovih rok številne iniciative, promet, trgovina, medtem ko se je zaradi dveh svetovnih vojn spreminjal njegov zakon in politični pogoji v njem. Prosta cona, ki je takoj po vojni predstavljala za Trst sanacijo, ni bila vzpostavljena. Namesto tega se je moral pomorji posluževati raznih pripomočkov, da bi lahko delal in hkrati poskušal obraniti ter braniti, kar mu je bilo mogoče za njegovo trgovino in njegov promet. Sedaj pa je potrebno reagirati

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

ŠPORTNI DNEVNIK

SEJA MESTNEGA OBČINSKEGA SVETA

Proračun za leto 1955 in obračun za leto 1953 so sprejeli

Najvažnejša točka dnevnega zasiedanja goriškega sveta v sredo zvečer je bila razprava o obračunu občinskih podjetij za leto 1953 ter proračunu za leto 1955.

Ekonomski proračun občinskih podjetij je prebral podžupan dr. Poterzio. Iz njegovega citanja je bilo razvidno, da znašajo dohodki od 395.900.000, stroški pa 92.800.000. Dobitek 250.000.000. Finančni proračun pa predvideva 628.710.000 lir dohodkov in 621.310.000 lir izdatkov, prebitok 4.400.000 lir.

Mestna elektrarna bi po teh predračunih imela 195 milijonov lir dohodkov in 173 milijonov lir izdatkov; dobiček bi znašal 22 milijonov. Plinarica bi imela 142 milijonov dohodkov in 147 milijonov stroškov; izguba 5 milijonov lir. Vodovod bi imel 48 milijonov dohodkov in 62.700.000 lir izdatkov. Izguba 14.700.000 lir.

Iz teh podatkov je razvidno, da imajo občinska podjetja največ dohodkov s prodajo električnega toka, največ izgube pa z mestnim vodovodom. Nekoliko manjšo izgubo ima plinarica.

Poročevalec je nadalje nazkazal, da se predvidevajo gradnje novih poslopij v najrazvitejših krajih goriškega predmestja, kar bo občinski podjetjem omogočilo razširiti prodajno mrežo med potrošniki. V zvezi s tem je zanimivo

ta 1953 v primeri s prejšnjim letom zboljšalo zaradi izpopolnitve obratov in zboljšanja uprave.

S te seje je potrebno omeniti tudi interpelacijo občinskega svetovalca naj občina zgradi v mestu dvorano, ki bi bila na razpolago organizacijam in raznim združenjem. Zupan je na podlagi člena 14 pravilnika o občinskem svetu odločil, da mora biti interpelacija predložena občinskemu odboru.

Mnenja smo, da je smisel interpelacije dober, kajti naše mesto ima zelo malo uporabnih dvoran, večina pa jih uporabljajo za kinematografske predstave. Zato bi bilo nujno, da bi občina sklenila nekaj napraviti v smislu zgornje zahteve.

OUDELEK OMFA TRŽISKE LADJEDELNICE

Pogodba za gradnjo 500 tovornih vagonov za indijske železnice

Ravnatelj OMFA v Trzinu ing. Cagione je v torek poiskal na sestanku predstavnike notranje komisije in jim sporočil, da je ravnateljica Zdravih jadranskih ladjeidelnic sklenilo z indijskimi železnicami pogodbo za gradnjo 500 tovornih vagonov. Vest je bila med delavci sprejeta z zadovoljstvom, kajti zadnja naročila so še skoraj izdelana in se je že pojavljala skrb glede nadaljnje obratovanja oddelka CRDA za izdelovanje železniških vagonov.

Z gradnjo 500 tovornih vagonov bodo delavnice zaposlene približno eno leto, vendar na z delom ne bodo pričele še štiri ali pet mesecev, kajti pripraviti morajo načrte in prejeti potreben gradbeni material.

Zaradi pomanjkanja počrtov in materiala bodo z deli pričeli čez 4 ali 5 mesecev

Ravnatelj OMFA v Trzinu ing. Cagione je v torek poiskal na sestanku predstavnike notranje komisije in jim sporočil, da je ravnateljica Zdravih jadranskih ladjeidelnic sklenilo z indijskimi železnicami pogodbo za gradnjo 500 tovornih vagonov. Vest je bila med delavci sprejeta z zadovoljstvom, kajti zadnja naročila so še skoraj izdelana in se je že pojavljala skrb glede nadaljnje obratovanja oddelka CRDA za izdelovanje železniških vagonov.

Z gradnjo 500 tovornih vagonov bodo delavnice zaposlene približno eno leto, vendar na z delom ne bodo pričele še štiri ali pet mesecev, kajti pripraviti morajo načrte in prejeti potreben gradbeni material.

Električni tok ga je ubil

V četrtke popoldne se je pripetila v podgorški predilnici huda nesreča, katere žrtev je postal 22-letni Alfonso Calligaris iz Ul. S. Giusto 19 v Podgorju. Mladenec je okoli 16 ure skušal pritrčiti na betonski stebel električno žico, prav v tistem trenutku pa je iz neznanih razlogov električni tok visoke napetosti tako hudo ozgal Calligaris, da je padel na tla in obelžal nezavesten. Ponesrečenju je nudil prvo pomoč Sergio Sartori, ki je bil v trenutku nesreče poleg njega. Z avtomobilom predilnice so ponesrečenca odpeljali v bolnišnico Sv. Justa, kjer je kljub prizadevanjem zdravnikov nekaj minut po prevozu umrl. Mladenec je bil ves čas v nezavestnem stanju in je nezavestem tudi izdihnil.

Od družinskih članov je to žalostno novico prvi izvedel oče, ki je zaposlen v predilnici. Tragična vest se je hitro raznesla po vsej Podgorji, kajti mladenec je lansko leto napravil izpit za geometra in je bil med prebivalstvom splošno priljubljen. Truplo so položili v mrtvašnico v bolnišnici sv. Justa.

Seja pokrajinskega upravnega odbora

Pod predsedstvom odv. Culota je bila v torek zvečer redna tedenska seja odbora pokrajinske uprave, na kateri so razpravljali v glavnem o ukrepih upravnega značaja. Med drugim so odborniki odobrili pacilo 2 milijonov in pol lir za razne dobave ustanovam pokrajinske uprave.

Goriško pustovanje v polnem zaletu

Čeprav je koledarski pust še daleč, je Goriška vsa v pustnem razpoloženju. Dolgo časa namreč že deluje neki pripravilni odbor za spust bele dame, ki bo v nedeljo na občinskem stadionu Batomonti. Nedeljsko slanje bo pravzaprav krona vseh manjših maskerad, ki so jih pripravili organizatorji po različnih goriških okrajih. Na teh maskaradah bodo sodelovali najrazvitejši ljudje in merili svoje moči pri vlečenju vrvi in drugih podobnih bolj ali manj zabavnih domačih igrah. Vmes je kot duhoviti oče hotel eksistencialistično usmerjen fan iz goriške meštanske družine z debelo verigo okoli vratu, kakršno naši kmetje uporabljajo za prikljanje krav k jaslom.

Pustnih ceremonij je bilo, po našem domolju, ce iz tega dosejdanega sklepanja, potem nedeljska maskerada ne bo niti senca karnevala iz S. Rema, ki so ga goriški organizatorji skušali posnemati. Goriška se pač v takih stvareh ne more kositi z bogato tradicijo drugih mest. Zato bi bilo bolje, če bi bili v svojih načrtih skromnejši in bi se

Novi sezname telefonskih naročnikov

Telefonska družba Telve v Ul. Crispi 7 ima na razpolago nove telefonske sezname, v katerih so vpisani tudi naročniki iz Trsta, videmske in goriške pokrajine. Seznam telefonskih naročnikov za leto 1955 je bil izpopolnjen 25. novembra 1954. Naročniki ga bodo lahko prejeli v zameno za seznam tržaških naročnikov za leto 1954, obenem pa bodo morali predložiti potrdilo o plačani taksi za prvo trimešje.

KINO

CORSO, 16.30: «Rimljanka», G. Lollobrigida.
VERDI, 17: «Trije novci v vodnjaku», J. P. Peters in C. Webb.
CENTRALE, 17: «Ivanhoe», R. Taylor in E. Taylor.
VITTORIA, 17: «Velika noč Casanove», barvni film, B. Hope in J. Fontaine.
MODERNO, 17: «Pekinski ekspress», J. Cotten.

ITALIJANSKO SMUČARSKO PRVENSTVO V CORTINI

De Florian (30 km) in C. Marchelli (veleslalom) zmagovalca in prvaka prvega dne

Lanska prvakinja Pellissier letos četrta, De Florian si je po osvojitvi naslov že tretjič zaporedoma

CORTINA, 28. — Danes se je pričelo tekmovanje za italijansko smučarsko prvenstvo vseh disciplin. Prvi je bil na sporedu tek na 30 km. Že tretjič zaporedoma je zmagal Federico De Florian. Zmagovalca je bil ves čas na čelu in edini, ki ga je v začetku nekoliko ogrožal, je bil Arrigo Delladio, ki pa je vedno bolj zaostajal. Ni startalo 11 tekmovalcev od 43 vpisanih, med temi reprezentanti Ottavio Compagnoni, Chatrian in Chiochetti, za katere menijo vodje njihovega kluba, da so preveč utrujeni; pač pa bodo verjetno nastopili na 15 km.

Carla Marchelli si je pripeljal naslov prvakinje v veleslalom. Na 2400 m dolgi progi (500 m viš. razl., 49 vrat) je nastopilo 42 tekmovalcev od 49 vpisanih. Tretje mesto je zasedla starijša sestra zmagovalke Maria Grazia, ki je se premagala dosejdanjo prvakinjo Pellissier.

Rezultati:
Tek 30 km — moški: 1. Federico De Florian 1:46:54; 2. Arrigo Delladio 1:50:09; 3. Zanolini 1:52:08; 4. Carrara 1:52:01; 5. Mich 1:52:26; 6. Busin 1:54:38; 7. Mismetti 1:55:31; 8. Chatiillard 1:56:10; 9. Epis 1:58:41; 10. Angelini 1:59:13; 11. Vuorich 2:05.

Veleslalom — ženske: 1. Carla Marchelli 2:57:5; 2. Minuzzo-Chenal 2:58:4; 3. Maria Grazia Marchelli 3:02:6; 4. Pellissier 3:04:4; 5. Schir 3:12:4; 6. Poloni 3:14:3; 7. Schenone 3:19:7; 8. Bertolisa 3:20:9; 9. Zoppi 3:21:7; 10. Quadrio 3:21:9; 11. Spampanti; 12. Dalla Favera; 13. Vidossich; 14. Grossrubatscher; 15. Graffer.

Prvi dan mednarodnih smučarskih tekem med granitirji Italije, Avstrije, Francije, Nem-

Mednarodne smučarske tekme v Rusiji

Premoč Rusov razen v skokih

MOSKVA, 28. — V mednarodnih tekmah v smučarskem teku na 5 km za ženske blizu Moskve so dosegle Rusinje velik uspeh. Plasilare so se na prvi tri mesta. Prva je bila Kolkeina v času 19:44, druga Kalkista 19:49 in tretja Careva 20:04. Prva izvenka na bila Norvežanka Gutbaken na četrtem mestu z 20:54 (po govorici ANSE bi naj bila sele na 14. mestu, po ur.).

Nato so tekmovali moški na 15 km. Prepričljivo je osvojil prvo mesto Rus Vladimir Kuzin z 32:07, medtem ko je bil sovjetski prvak Terentjev drugi s 33:09. Slede olimpijski prvak Brenden 53:20, Norvežan Stokken 54:23, Rus Kozlov 54:33 itd.

V kombinaciji (tek + skoki) je zmagal drugi dan Norvežan Per Jelten, drugi pa je bil njegov rojak Sverre Stenersen. Bila sta edina Skandinavca, ki sta nastopila. Prvi je dosegel 456, drugi pa 440,8 točke. Jelten je zmagal v teku na 15 km v času 57:16 in tudi v skokih. Stenersen pa je v obeh disciplinah zasedel tretje mesto. V skokih so se sovjetski tekmovalci vsi plasirali na 10. mestu.

MOSKVA, 28. — Rusi so danes zmagali v moški štafeti 4 x 10 km, Rusinje so pa za-

Rusi v Cortini

Ruska skupina 47 oseb, med katerimi bodo najboljši smučarji in smučarke iz SZ, dva zdravnik in maser, bo odpotovala 1. februarja z vlakom v Cortino d'Ampezzo, kjer bo prihodnje leto zmaga olimpiada. Ruski tekmovalci bodo nastopili v smuku in slalomu; tekme bodo v kratkem. Ta skupina prihaja na povabilo italijanske smučarske zveze.

ZUERICH, 28. — Tretjega mednarodnega tedna smučarskih skokov v Švici se bodo udeležili tekmovalci devetih držav: Avstrije, Finske, Francije, Italije, Jugoslavije, Nemčije, Norveške, Poljske, Švedske in Švice. Privedite se bodo počeli 30. januarja in bodo na starih različnih krajih: v Unterwasserju, v Saint Moritzu, v Arosi in v Le Loclu. Med udeležence se navaja kot gotova udeležba Finca Weikka Heinonena (drugi na svetovnem prvenstvu 1954), Šveda Brora Oestmana (tretjega na istem prvenstvu), olimpijskega zmagovalca Arnfina Bergmana in drugih.

EVROPSKO PRVENSTVO v drsanju v Budimpešti

BUDIMPEŠTA, 28. — Tekmovanje za evropsko prvenstvo v umetnem drsanju se je začelo že večerj in sicer ob precej nenavadni uri: prvi 11-letni nemški tekmovalček Manfred Schnelldoerfer, je nastopil že ob 7.30. Takoj je presenetil Francoz Giletta, še prav tako deček, z lahkoto in preciznostjo izvajanja obveznih likov. Po obveznih likih je bila ocenitev taka: 1. Alain Giletta (Fr.) 726,3 t.; 2. Booker (Angl.) 712,1; 3. Felsing (Avstrija) 703,3; 4. Divin (Nemč.) 691,2; 5. Szees (Madž.) 622; 7. Mueller (Svica) 611,4; 8. Gutzeit (Zah. Nemč.) 691,9; 9. Mauer (CSR) 593,1; 10. Schnelldoerfer (Zah. Nemč.) 590.

V obveznih plesih so dominirali Angleži. Na koncu obveznih plesov sta bila na prvem mestu dosejdanja prvaka Lawrence Demmy in Jean Westwood. Sledila sta se dva angleška para: Pamela Weight in Paul Lockwood ter Barbara Radford in Ray Lockwood. Demmy in Westwood plešeta skupaj že od l. 1950 in sta zmagala že tri leta zaporedoma.

BUDIMPEŠTA, 28. — Se bolj kot večerj je presenetil Giletta danes s prostimi liki in skoraj ni imel nevernega nasprotnika za prvo mesto. Med plesnimi pari sta si ponovno osvojila prvenstvo Westwood in Demmy. Med ženskami pa vodi po obveznih likih Angležinja Sugden, čeprav se to ni uradno potrjeno.

HOKEJ NA LEDU Partizan-Obersdorf 4:3

BEOGRAD, 28. — Današnja tekma v hokeju na ledu med Partizanom in nemškimi klubom Obersdorf je se je končala z zmago Partizana 4:3 (1:1, 1:0, 2:2).

MOSKVA, 28. — Izbrano moštvo Moskve je danes premagalo v hokeju na ledu zapadnonemško reprezentanco s 13:2 (5:0, 7:0, 1:2).

HOKEJ NA LEDU

BEOGRAD, 28. — Današnja tekma v hokeju na ledu med Partizanom in nemškimi klubom Obersdorf je se je končala z zmago Partizana 4:3 (1:1, 1:0, 2:2).

MOSKVA, 28. — Izbrano moštvo Moskve je danes premagalo v hokeju na ledu zapadnonemško reprezentanco s 13:2 (5:0, 7:0, 1:2).

Jugoslovanski kolesar Ročić se je v Egiptu smrtno ponesrečil

Dirka po Egiptu se je za jugoslovanske udeležence zelo zaostalo končala. V zadnjem kolu je namreč že blizu cilja dirkač Vid Ročić padel in se močno poškodoval. Baje se je hotel umakniti neki ženski, ki mu je prišla na pot med največjo brzino, ter pri tem padel. Preneši so ga v bolnišnico, vendar je naslednje jutro umrl. Ročić je imel 23 let.

se - St. Gaudens (250 km).
XVIII. etapa: 26. jul.: St. Gaudens - Pau (205 km).
XIX. etapa: 27. jul.: Pau - Bordeaux (195 km).
XX. etapa: 28. jul.: Bordeaux - Poitiers (226 km).
XXI. etapa: 29. jul.: Chateaufort - Tours (74 km na kromometer).
XXII. etapa: 30. jul.: Tours - Paris (225 km).

TOUR DE FRANCE 1955 Start 7. jul. v Le Havru cilj 30. jul. v Parizu

Kolesarska dirka po Franciji (Tour de France) bo imela leto 22 etap v skupni dolžini 4320 km. Določena sta dva dneva počitka, in sicer 16. julija v Monacu in 23. julija v Aix-les-Thermes. Start bo 7. julija v Le Havru, cilj pa v Parizu v soboto 30. julija.

Podajamo pregled 22 etap s približno kilometražo:
I. etapa: 7. julija: Le Havre - Dieppe 106 km, 12 km na kromometer za moštva.
II. etapa: 8. jul.: Dieppe - Roubaix (203 km).
III. etapa: 9. jul.: Roubaix - Namur (200 km).
IV. etapa: 10. jul.: Namur - Metz (218 km).
V. etapa: 11. jul.: Metz - Colmar (210 km).
VI. etapa: 12. jul.: Colmar - Zuerich (171 km).
VII. etapa: 13. jul.: Zuerich - Thonon - Les - Bains (260 km).
VIII. etapa: 14. jul.: Thonon - Les-Bains - Briançon (249 km).
IX. etapa: 15. jul.: Briançon - Monaco (268 km).
X. etapa: 16. julija: odmor v Monaco.
XI. etapa: 17. jul.: Monaco - Marseille (240 km).
XII. etapa: 18. jul.: Marseille - Avignon (198 km).
XIII. etapa: 19. jul.: Avignon - Millau (219 km).
XIV. etapa: 20. jul.: Millau - Albi (150 km).
XV. etapa: 21. jul.: Albi - Narbonne (180 km).
XVI. etapa: 22. jul.: Narbonne - Aix-Les-Thermes (150 km).
XVII. etapa: 23. julija: odmor v Aix-Les-Thermes.
XVIII. etapa: 24. jul.: Aix-Les-Thermes - Toulouse (123 km).
XIX. etapa: 25. jul.: Toulouse - St. Gaudens (250 km).
XX. etapa: 26. jul.: St. Gaudens - Pau (205 km).
XXI. etapa: 27. jul.: Pau - Bordeaux (195 km).
XXII. etapa: 28. jul.: Bordeaux - Poitiers (226 km).
XXIII. etapa: 29. jul.: Chateaufort - Tours (74 km na kromometer).
XXIV. etapa: 30. jul.: Tours - Paris (225 km).

Dinamo-National 31

KAIRO, 28. — Zagrebški Dinamo je pred 18.000 gledalci zaslužen premagal egiptovskega prvaka National s 3:1.

SANTIAGO DEL CHILE, 28. — Švicarsko moštvo Chaux-de-Fonds je danes igralo neodločeno s tukajšnjim moštvom Colo-Colo, ki je prvak za l. 1954. Švicarji so dosegli izenačenje v drugem polčasu.

TAKO MISLIMO MI:

Atlanta - Udinese	1 x
Bologna - Lazio	1
Florentina - Triestina	1
Milan - Pro Patria	1
Napoli - Catania	1 x 2
Novara - Inter	2
Roma - Spal	1
Sampdoria - Juventus	2 1 x
Torino - Genoa	x 1
Legnano - Padova	x
Messina - Modena	1 x
Catanzaro - Empoli	1
Livorno - Bari	1 x
Salernitana-Palermo	1 x
Piacenza-Cremonese	x

Kino na Brčcinah

predvaja danes 29. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film

»DEŽ«

V glavnih vlogah nastopajo RITA HAWORTH — JOSE FERRER — ALDO RAY.

Film je posnet po znanem romanu, ki ima isti naslov in ki ga je napisal Somerset Maughan.

V tem filmu nastopa svetovno znana filmska igralka v višku svoje umetnosti, ki brezpopolno očara vsakega gledalca.

Ne zamudite prilike, da si ogledate film, ki vam bo za vedno ostal v spominu.

IZ TRŽAŠKE KRONIKE

Opozorilo vozačem kamionov glede vožnje skozi mesto

Lanskega 17. avgusta je bil uveljavljen ukrep, po katerem je bila prepovedana vožnja vsem kamionom in kamionom s priklopo z nad 35 stopov teže po Ul. Carducci, Trgu St. Vitne, Ul. Oriani in Drevoventu d'Annunzio vse do Ul. Settefontane. Zaenkrat bodo ukrep izvajali postopoma, in sicer tako, da bodo morali vozači omenjenih kamionov voziti po naslednjih ulicah: Cave Faccanoni — Ul. F. Severo — Trg Dalmacija — Ul. Cellini — Trg Libertà — Corso Cavour — Obrežja — Passeggio S. Andrea — Ul. S. Marco — Ul. D'Alviano — avtocesta — križišče Cave Faccanoni. Kasneje bo ukrep izveden v celoti in bo prepovedano voziti omenjenim kamionom tudi v najmanjšem delu.

Tečaj za brezpote ne ženske

Urad za delo obvešča vse prizadete, da bodo s sredstvi, ki jih je dal na razpolago vladni generalni komisar, v kratkem ustanovili za kakih 100 brezposelnih žensk v starosti do 40 let, ki so družinski poglavarji, posebne tečaje za strokovno usposabljanje.

Vse, ki se za tečaje zanimajo, morajo do vključno 31. januarja pri namestistvenem uradu v Trstu vložiti prošnjo, spisano na obrazcu, ki se dobi v veži palače dela, Trg Oberdan 6.

Da bi se ognil avtomobilu podri črvoja na pločniku

Okoli 8.30 je 35-letni Paolo Mario Brai iz Ul. Belgiojoso vozil s svojim avtom ariat 1400b po Ul. Carducci proti Trgu Dalmacija. Ko je privozil v višino pokrija trga, je z namenom, da prepreči trestenje z avtom, ki se je pred njim nepričakovano ustavil, ostro zavil na desno, pri čemer pa je s prednjim kolesom zašel na pločnik in se zaletel v 28-letnega sošolca Bruna Verita iz Ul. Machiglia, ki je edaj stal pri svojem avtu in zbiral zavojne masla, ki jih je nameraval nesti v bližnjo trgovino.

Ker se je Veriti prišloval nad bolečinami na nogah so ga z rešilnim avtom odpeljali v bolnišnico, kjer pa so ga po prvi pomoči odsvolili s priporočilo 4 do 5-dnevnega počitka.

Vladimir Bartol: MLADOST PRI SVETEM IVANU (Prva knjiga)

SVET PRAVLJIC IN ČAROVNIJE

15. Prvo poglavje: ROJSTVO, DOM, STARSI

Tako mi je pisal stric France Bartol kljub starosti in izčrpanosti po pravkar prestani bolezni. Naj mu bo na tem mestu izražena moja iskrena zahvala.

V svoji vnemi za preračunavanje zgodovinskih letnic sem napravil sledeče razmisljanje:

Ta moj stari stric je umrl, ko mi je bilo osem let. Ko je bil on rojen, je bil Prešeren šele študent na ljubljanskem liceju (1821). Ko je bil moj stari stric posvečen v mašnika, je Prešeren pripravil izdajo svojih poezij (1846). Ko je slovenski summus poeta umrl (1849) je bil moj stari stric že 28-leten kaplan. Kot zrel moč je doživel velično in padece dr. Bleiweisla in Koseskega, ponovno vstajenje Prešerna, rojstvo slovenske proze in kritike, Levstika, Jurčiča, Stritarja, Gregorčiča, Askerca, Kersnika, Tavčarja. Videl je padece Mahniča in rojstvo slovenske moderne. Živel je že v času prvih Cankarjevih in Zupaničevih triumfov.

Leta 1933, ko sem bil na obisku pri svojem stricu Francetu Bartolu na Hostli, sem si v svoj notiz prebrleži napis na grobu tega svojega prastrica v Sodražici, ki naj bo približen:

Baltazar Bartol
knezozkofski duhovni svetnik
rojen v Hostli 6. I. 1821
v mašnika posvečen 2. avg. 1846
umrl 25. nov. 1911.

14.

Medtem ko je vrli stavec v naši tiskarni stavil rokopol, v katerem pripovedujem o svojem starem stricu Baltazarju, mi je prišlo s Hoste drugo stricevo pismo, ki vsebuje nekaj zgodbe take vrste, da bi ne hotel svojih bralcev prikrajšati za to. Tu je najprej zgodba o moji stari teti Neži (2. I. 1824 - 7. VIII. 1912), ki je služila pri svojem bratu Baltazarju za kuharico; dalje o stari teti Mariji, materi nesrečnega mladeniča, ki je napadel strica Baltazarja, kako jo je vrtnec odnesel v tujo deželo; in končno zgodba o rešničnem nastanku široko znane ribiške čimne »Sem Ribičan Urban«. Pa poslušajmo, kaj mi poroča stric s Hoste iz starih dni:

»Kot kuharica je bila (Neža) zelo izurjena. Posebno juho je znala tako dobro pripraviti, da tako dobre nisem jedel ne prej ne pozneje. Narave je bila zelo krepke in je bila nenavadno močna. Kar se moči tiče, se ni ustrašila nobenega moškega. Nekeč so se stegli fantje v hišo. Ona pa je od ene stranke vse iz hiše znesla in tako napravila mir. Drugi primer sem sam doživel. Ko sem bil na obisku pri stricu (Baltazarju), je prišel v župnišče močan dedec. Ker pa ni bilo v kuhinji nobenega, je sel v shrambo in si nabral nekaj stvari Preden pa je izginil, je prišla kuharica iz hleva, mu odzvala ukradene stvari in ga posteno nabila. Oba s stricem sva tedaj ravno prišla iz pisarne in videla ta prizor. Stric je menil, da je revež najbrž lačen. Hitro ga je poklicala

nazaj, mu postregla z jedjo in mu napravila celo pridigo...

»Marija... (roj. 1826) se je z 18. letom poročila na Goro, vas Krzeti. Bila pa je zelo nesrečna. Pri hiši sta bili poleg tase še dve moževi sestri. Vse tri so jo črtile in zaničevale. Opravljati je morala najtežja dela, pri tem pa je bila lačna, ker je dobila jesti samo, kar je drugim ostalo. Mož je bil slabši in bolehen. — Poseben dogodek mi je ostal v spominu. Ko je nekega popoldne meseca julija grabila seno na oddajenjem senožeht v Veliki gori, je nanageloma prihrumel močan vrtnec. V zraku je nosil s seboj cel steber vejevja, grmovja in sena. Vrtnec je tudi njo zagrabil in zavil med drugo šaro. Padla je v nezavest. Ko se je iz nje zbudila, se je znanila med nepoznanimi ljudmi, ki so govorili njej nepoznan jezik. Zenske so nosile na glavi loncem podobne klobuke. Dovedopetati ni mogla ničesar, ne odkod je, ne kaj se je zgodilo. Ker je bila bosa, so ji dali staro obutev in nekaj solidov. Domov je hodila povpraševaje več dni. Zenske na Gori so pripisovale ta dogodek coprniki njenih svakinj, ker so jih imeli za zelo hudobne. Po vrtnici se ji je življenje nekoliko zboljšalo. Svakinje so sle od hiše, ker so jih sosede neprestano pikale. Mati taša je pa umrla. Toda kmalu jo je zadela druga bol, hudobija nenejga sina, ki je napadel njegove brata (Baltazarja). Cele noči je prejeloka. Kljub tolikim nezagodam je doživela 78 let.»

Marijeta (roj. 18. I. 1828) je bila do svojega 20. leta pri starih. Pozimi so se namreč ukvarjali z izdelovanjem rešet, kar sem pozabil omeniti pri opisu dedov. Nato se je poročila s Hudolinovim sinom iz Sodražice št. 22. Z njegovim denarjem in njeno čoto sta kupila »Ošleško domačijo« v Sodražici. Mož pa je kmalu umrl... Poročila se je drugič z Andrejem Pintarjem iz Vinje. Andrej je bil krošnjar (rešetar). Hodil je zvedine po svetu, Marijeta pa je z dekle odelovala malo posestvo. Ker ni imela niti s prvim, niti z drugim možem otrok, sta kar dobro shajala. Andrej je bil blagega srca, zelo vpluden in velik humorist. Vse ga je imelo rado. Iz njegovega življenja mi je znana sledeča zgodba:

»Nekega večera je priredil vodja Alojzjeviča v Ljubljani prelat Lesar v zavodu vsehok. Udeležili so se vsi višji funkcionarji. Deželni glavar, deželni predsednik, škof in drugi.

Po pripovedovanju očeta in strica Franceta prihajata v rodbini Bartolovih s Hoste do izraza pri moških dva različna tipa, kar se telesnega ustroja tiče: dolgi in vitki tip in nizki in čokati. H kateremu tipu je pripadal moj prastric Baltazar, si nisem bil pribledil. Moj ded Anton Bartol je bil nizek in plečat in podobno mi je bil moj oče, Stric France je visok in vitek in med njegovimi številnimi sinovi se uveljavljata oba tipa. Moja dva brata pripadata k prvemu, visokemu tipu, jaz k drugemu, ki je pač modificiran po nekaterih elementih iz maminega rodu.

Naj citiram se nekaj podatkov o Bartolovem rodu iz preloženega pisma mojega strica Franceta.

(Nadaljevanje sledi)